

Πανελλαδικές εξετάσεις
Γ΄ Τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου
Νεοελληνική Λογοτεχνία Θεωρητικής Κατεύθυνσης
Τετάρτη 4 Ιουνίου 2014

A1.

Η θεατρικότητα αποτελεί έκφραση του γενικότερου δραματικού χαρακτήρα που διαθέτουν τα αφηγήματα του Βιζυηνού. Όταν το δράμα δεν εκτυλίσσεται στην ψυχή των ηρώων προσλαμβάνει θεατρικά χαρακτηριστικά όπως οι έντονοι ρεαλιστικοί διάλογοι μεταξύ των ηρώων και η εναλλαγή σκηνών και σκηνικών. Ως παραδείγματα μπορούμε να αναφέρουμε την παρουσίαση της σκηνής της α΄ υιοθεσίας που γίνεται αναλυτικότερα και παραστατικότερα, περιλαμβάνοντας και αλλαγή σκηνικού χώρου, από τον εσωτερικό χώρο της εκκλησίας στον εξωτερικό χώρο της αυλής του σπιτιού («Ήδη αυτή η υιοθέτησις... εξενίσθησαν παρ' ημίν»). Περαιτέρω, έχουμε το διάλογο μεταξύ μητέρας και υιών για το ζήτημα της β΄ υιοθεσίας («-Το κακότυχο... αδελφούς μου»). Τέλος, ο πιο ενδιαφέρων διάλογος της δοθείσας ενότητας αναπαριστά τη σύγκρουση του αφηγητή με τη μητέρα του σχετικά με την «Κατερινιά».

B1.

Η γλώσσα του Βιζυηνού είναι χαρακτηριστική των ιδανικών και των στόχων της γενιάς του 1880. Η καθαρεύουσα διατηρείται στην πεζογραφία, αλλά περιορίζεται στην αφήγηση, που ακόμα και αυτή, όμως, εμπλουτίζεται αρκούντως από διάσπαρτα δημοτικά και ιδιωματικά στοιχεία. Στους διαλόγους, πάντως, έχουμε πια την επικράτηση της δημοτικής, η οποία, στο Βιζυηνό, διανθίζεται και από στοιχεία θρακιώτικης ντοπιολαλιάς. Για τη μετριοπαθή καθαρεύουσά του μπορεί να δοθεί ως παράδειγμα το χωρίο : « Οι μικροί των αδελφών μου...της οικογενείας μας», ενώ για τη δημοτική το τμήμα από τον ευθύ λόγο της μητέρας : « Ενόμισα ότι εσύ ... γνωστικήν.». Ως ιδιωματικές λέξεις μπορούν να αναφερθούν οι ακόλουθες: «εδικός», «γιορτερά» και «κοιλιάρφα».

B2α.

Η επιτάχυνση κρίνεται αναγκαία, για να περιγραφούν γεγονότα της αφήγησης που διαδραματίστηκαν εν τη απουσία του πρωτοπρόσωπου αφηγητή, διότι είναι υποχρεωμένος να περιορίσει στο συντομότερο δυνατό αυτό το τμήμα της αφήγησης όπου λειτουργεί ως παντογνώστης αφηγητής, μεταφέροντας την οπτική γωνία (προφανώς) των αδελφών του.

B2β.

Αναπληρώνεται το αφηγηματικό κενό σχετικά με την ανατροφή του β' υιοθετημένου κοριτσιού, που συνέβηκε κατά την απουσία του ομοδιηγητικού αφηγητή και ταυτόχρονα οξύνεται η σύγκρουση μητέρας – γιού, καθώς ετούτη υποδεικνύει έμμεσα ότι αποκλείεται να αποδεχθεί την πρόταση του γιού της. Έτσι, προοιωνίζεται η κορύφωση της σύγκρουσης και η αδιέξοδος που θα οδηγήσει και στην αποκάλυψη του αμαρτήματος.

Γ1.

Στο συγκεκριμένο χωρίο ο συγγραφέας, με την προσφιλή του τεχνική των έντονων αντιθέσεων, παρουσιάζει αφενός τα συναισθήματα των φυσικών γονέων του προς υιοθεσία τέκνου, αφετέρου της θετής μητέρας, της Δεσποινιάς. Οι πρώτοι, που προφανώς από ανέχεια υποχρεώθηκαν να δώσουν το παιδί τους, αιωρούνται μεταξύ θλίψης, απελπισίας και μετανοίας. Η δεύτερη, αντιθέτως, αγωνιά, παρατηρώντας τα συναισθήματα των γονέων, μήπως ματαιωθεί μέχρι και την τελευταία στιγμή η ποθούμενη υιοθεσία.

Δ1.

Το θέμα σύγκρισης των δύο κειμένων είναι η υιοθεσία ενός παιδιού από ανθρώπους που είτε το επιθυμούσαν είτε υποχρεώθηκαν, χωρίς όμως να έχουν την οικονομική δυνατότητα, για να αντεπεξέλθουν σε αυτή την υποχρέωση. Πιο αναλυτικά:

Ομοιότητες:

- 1) Και τα δύο παιδιά είναι κορίτσια (Κατερινιώ και Τασούλα).
- 2) Και στα δύο προαναφερθέντα κορίτσια, ο οίκτος για την κατάστασή τους παίζει πρωτεύοντα ρόλο για την απόφαση των θετών γονέων τους να τα υιοθετήσουν, μολονότι η οικονομική τους θέση, λογικά, δε θα τους το επέτρεπε.
- 3) Και στις δύο περιπτώσεις οι θετοί γονείς (Δεσποινιώ και Τάσος) είναι αποφασισμένοι να δουλέψουν πολύ σκληρά, για να αναθρέψουν τα κοράσια τους.

Διαφορές:

- 1) Ο Τάσος υποχρεώθηκε να υιοθετήσει το κοριτσάκι, εφόσον το βρήκε ως έκθετο στο χώρο , όπου κοιμόταν, ενώ η Δεσποινιά στη μεν α' υιοθεσία αγωνίστηκε επί μακρόν , για να την κατορθώσει, στη δε δεύτερη γνώριζε τους αποθανόντες γονείς και, ειδικά μετά το θάνατο και της μητέρας του, περιχαρής έσπευσε να το θέσει υπό την προστασία της.
- 2) Ο Τάσος , ως άνδρας και προφανώς ανύπανδρος, είναι υποχρεωμένος σε ένα μεγάλο βαθμό να αναθέσει (έναντι αμοιβής) την ανατροφή του παιδιού σε κάποιες γυναίκες της γειτονιάς, πράγμα που δεν είναι υποχρεωμένη (και ούτε και θα ήθελε) να κάνει η Δεσποινιά.

ΣΧΟΛΙΑ: Τα θέματα ήταν βατά και σαφώς διατυπωμένα και μπορούσαν να απαντηθούν με σχετική ευκολία από τους καλά προετοιμασμένους μαθητές.

Επιμέλεια απαντήσεων:
Δημήτρης Βουρλιωτάκης